

یادداشتی از معصومه ابتکار / ME TOO ما و جنبش

Photo: khabaronline.org

معاون رییس جمهور در امور زنان و خانواده: تامین قانونی امنیت زنان، به رفع خشونت کمک می کند

جامعه > خانواده - قانون حمایت از کودکان و نوجوانان که اخیراً به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و به زودی توسط شورای نگهبان تایید نهایی خواهد شد، نمونه ای موثر در کشور ما بوده که می بایست با تصویب نمونه موثر دیگر یعنی لایحه قانون تامین امنیت زنان در برابر خشونت تکمیل شود. تامین قانونی امنیت زنان علاوه بر بازدارندگی، جنبه های قوی فرهنگی و اجتماعی دارد و می تواند زمینه های بروز خشونت علیه زنان از جمله تعرضات و سوء استفاده های جنسی کاهش و به تقویت نهاد مهم خانواده کمک کند.

معصومه ابتکار معاون رییس جمهور در امور زنان و خانواده در یادداشتی اختصاصی که برای خبرآنلاین نوشت، به بررسی جنبش می تو در کشورهای دنیا پرداخت.

متن کامل این یادداشت را در ادامه می خوانید:

تار و پود جوامع توسط روابط و مناسبات میان انسان ها پیوند می خورد و شکل می گیرد. این روابط اگر براساس احترام متقابل و رعایت حقوق فردی و شهروندی تنظیم شود، ماهیت هم افزایی یافته و به رشد متقابل استعدادها در مناسبات فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و کاری منجر می شود. روابط در خانواده، مدرسه، دانشگاه، محیط کار و در میدان های فعالیت اجتماعی و داوطلبانه می تواند براساس روحیه همکاری، خیرخواهی، تلاش برای تعالی جامعه، پایمال نکردن حقوق افراد، پرهیز از خشونت کلامی و رفتاری و نفی تهمت، نفرت پراکنی و تخریب شخصیت باشد که البته کار بسیار دشواری بوده و در کمتر جامعه ای چنین رخداد آرمانی شکل گرفته است.

شاید به دلیل اهمیت و دشواری چنین رویکردهایی است که قرآن کریم و تعالیم دینی در آموزه های خود بطور مبسوط و تفصیلی وارد جزئیات شده اند. از جمله نقشه راه یا دستورالعمل های اجرایی ارائه کرده اند که البته براساس منشور مساوات انسان ها اعم از زن و مرد بوده و اعتبار افراد را به میزان تقوای آنها وابسته دانسته است. این منشور، رعایت عدالت و انصاف در روابط میان زن و مرد را علاوه بر رابطه زوجین در خانواده، به حدود محرم و نامحرم تسری داده و تعاریفی را برای حفظ حریم های جنسی و عزت نفس انسان ها و اعضای خانواده مطرح کرده است. در این آموزه ها احترام به پیمان خانوادگی، وفاداری به عهد، امانتداری و صدق مورد تاکید قرار گرفته تا از سوءاستفاده، تعرض به حریم فردی و تضييع حقوق و تحقیر انسان ها ممانعت شود. مثال بارز این موضوع تاکید قرآن کریم به غمض بصر است و ابتدا به مردان توصیه می کند که نگاه خود را مراقبت کنند. سپس به زنان توصیه هایی در مورد لحن صدا و نوع پوشش دارد که ناظر بر منفعت کلان فرد و جامعه است.

نظام روابط بین زن و مرد براساس تعالیم قرآن و سیره پیامبر و ائمه (ع) نظامی پیشرو بوده تا مانعی برای مشارکت اجتماعی و حضور زنان و مردان در ابعاد وسیع عمومی به وجود نیاید، در عین آنکه از احترام و کرامت زن و مرد کاسته نشود. اجرای این نظامات در دوران معاصر مانند آنچه در جمهوری اسلامی ایران و برخی دیگر از کشورهای اسلامی به اجرا درآمده، فراز و نشیب های زیادی داشته و شاید از روح این آموزه دور شده باشد، به نحوی که تنها به موضوع تذکر رعایت حجاب آنهم فقط توسط بانوان تبدیل شده است.

در حالی که تاکیدات قرآنی در روابط اجتماعی میان زنان و مردان با هدف آموزش مهارت های خوب زندگی کردن مانند حفظ امنیت، آزادی و کرامت انسان ها صورت گرفته، اما نحوه اجرای آن، سبب شده تا به عنوان محدودیت و حتی نادیده گرفتن آزادی و حق انتخاب افراد جامعه مطرح شود.

به بیان دیگر، متأسفانه آموزش سبک زندگی خوب ایرانی و اسلامی با روش های علمی و تربیتی شکل نگرفته است. برخوردارهای سلیقه ای توأم با عتاب که به آزدگی روحی و روانی مخاطب منجر می شود، اثرات توصیه های انسانی و اخلاقی و دینی را خنثی کرده و این تعالیم مهم را بی اثر می سازد. این در حالیست که امروزه در دنیا ثابت شده سبک زندگی سالم از ابعاد جسمی و روحی به مهارت های ارتباطی و تنظیم روابط بین زنان و مردان وابسته است و جنبش فراگیر Me Too مثال بارز این ادعا به حساب می آید. امروز این موضوع به طور جدی در جوامع مختلف مطرح است که راه حل روابط محترمانه و توأم با اخلاق و بدون سوءاستفاده جنسی، تحقیر و خشونت چیست و آیا قابل تحقق است؟

بسیاری از آسیب های اجتماعی ریشه در عدم خودباوری، فقدان مهارت های ارتباطی و نبود آگاهی در مورد معیارها و ملاک های موثر حقوق فردی و شهروندی دارد. معاونت رییس جمهور در امور زنان و خانواده نیز که این سوال از دغدغه هایش محسوب می شود، از حدود یک سال پیش گفت و گوی ملی خانواده را به عنوان یک راهکار مطرح کرده است

زمان آنست تا نوع خوانش و تفسیر خود را از اجرای ضوابط در کشورداری بعد از چهار دهه با هدف نزدیک تر شدن به روح تعالیم اسلام ناب محمدی (ص) و قرائت پیامبر و ائمه اطهار بیان کنیم و تجربیات سال های گذشته را به عنوان چراغ راه آینده قرار دهیم؛ تجربیاتی که اگر واقع بینانه، آزادمنشانه و صادقانه مد نظر باشد می تواند پلی به سوی آینده در اصلاح روابط فردی، اجتماعی، خانوادگی، بین نسلی و تقویت شئون جامعه قرار گیرد. به علاوه اینکه این تجربیات از جنبه فراگیر انسانی و بشری می تواند دریچه ای برای سایر جوامع باشد که با وجود پیشرفت های بزرگ علمی و اقتصادی و توسعه یافتگی در بسیاری از شاخص ها، در زمینه های اجتماعی و روانشناسی دچار مشکلات عمیق و گسترده هستند.

به عنوان مثال در امریکا دونالد ترامپ سال 2018 را سال اورژانس ملی برای مقابله با اعتیاد اعلام کرد. در آن کشور گرچه بیماری ها رو به کاهش داشته، اما نرخ خودکشی و بی خانمان ها روندی افزایشی را طی می کند. اخیراً رسانه های آن کشور اعلام کرده اند که طی 10 سال اخیر چنین مشکلاتی در 25 ایالت حدود 30 درصد فزونی یافته است. در همین حال، ظهور جنبش و جریان اجتماعی Me Too برای افشای سوء استفاده جنسی از زنان و موضوع کودکان در کلیسای کاتولیک که پیش تر در سطحی گسترده مطرح شد نشانه های جدی آسیب های این حوزه در جوامع مختلف است. شیوع این مشکل چنان کارد را به استخوان زنان رسانده که موارد سوءاستفاده یا تعرض جنسی در همه سطوح از جمله سطح عالی سیاسی توسط افراد معروف و سلبریتی ها اعلام و بازتاب گسترده ای را در رسانه های بین المللی داشته است. تا آنجا که شکایت یک زن علیه کاوانا گزینه ترامپ برای دیوان عالی امریکا، به موردی جنجالی تبدیل شد، اگر چه متأسفانه سنای امریکا به آن وقعی ننهاد. این جریان اعتراضی گسترده که حتی با راهپیمایی های بزرگ علیه سوءاستفاده های جنسی همراه شد، حاکی از وجود مشکلات با همه تأکیدات بر احترام و کرامت و آزادی های انسانی در آن جوامع است و اندیشمندان آنها را به بازنگری پارادایم فعلی آزادی های مفرد جنسی فرا خوانده است؛ نوع آزادی هایی که سال ها توسط بازارهای فرهنگی هالیوودی ترویج و تبدیل به روند و رویه ای در بسیاری از کشورهای دنیا شده و در زنجیره ای هماهنگ توانسته بازار کالا، لباس، هنر، رسانه، قاچاق انسان و خرید و فروش جنسی را مدیریت کند.

در این زمینه به طور یقین قوانین اهمیت زیادی دارند. قانون حمایت از کودکان و نوجوانان که اخیراً به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید و به زودی توسط شورای نگهبان تایید نهایی خواهد شد، نمونه ای موثر در کشور ما بوده که می بایست با تصویب نمونه موثر دیگر یعنی لایحه قانون تامین امنیت زنان در برابر خشونت تکمیل شود. تامین قانونی امنیت زنان علاوه بر بازدارندگی، جنبه های قوی فرهنگی و اجتماعی دارد و می تواند زمینه های بروز خشونت علیه زنان از جمله تعرضات و سوء استفاده های جنسی کاهش و به تقویت نهاد مهم خانواده کمک کند.

در هر صورت نظام جامع روابط اجتماعی و حقوق بشر نیازمند آگاهی، آموزش مهارت آفرینی، قوانین بازدارنده و کسب تجربه و عبرت است تا بتوانیم با سیاست های برگرفته از فرهنگ اصیل خود و خرد بشری، جامعه ای آگاه، هوشیار، ایمن و با اخلاق داشته باشیم.